

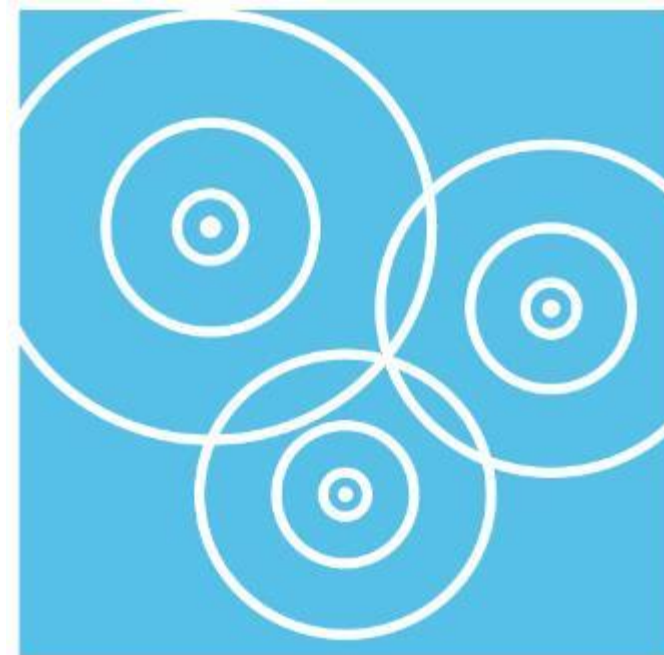

Utveckling av projektansökan kring hästar och övergödning

15 september 2021

Krafttag
för bättre
vatten!

MÄLAREN
EN SJÖ FÖR MILJONER

Havs
och Vatten
myndigheten

Mål: Fler projekt & åtgärder

Tillsammans hjälps vi åt att uppfylla kraven i vattendirektivet!

Fler aktiviteter finns på:

- www.malaren.org
- www.richwaters.se

Agenda –Webbinarie, 15 september

- Bakgrund till MERs satsning på hästar och övergödning
- Exempel på hur ett samarbetsprojekt kan utformas och vilka åtgärder som kan vara med
- Runda vilka åtgärder som deltagarna intresserade av att genomföra (Alla kommuner)
- Fortsatt projektutveckling – vad är nästa steg?
- Frågor

ecoloop

Havs
och Vatten
myndigheten

MÄLARENS
VATTENVÅRDSFÖRBUND

MÄLAREN
EN SJÖ FÖR MILJONER

Varför just hästar och övergödning?

- Mycket ny kunskap om hästhållning och övergödning
- Övergödningsutredningen
  - Hästhållning en källa som uppmärksammas allt mer
  - Förslag om styrning av hästar och övergödning
  - Jordbruksverket och SLU bör få i uppdrag att ta fram underlag till nya bestämmelser om miljöhänsyn för hästhållare
- Många aktörer som är aktiva i frågan

Förslag på hur ett samarbetsprojekt kan utformas och exempel på åtgärder som kan vara med

- Marie Albinsson, Ecoloop

ecoloop

Havs
och Vatten
myndigheten

MÄLARENS
VATTENVÅRDSFÖRBUND

MÄLAREN
EN SJÖ FÖR MILJONER

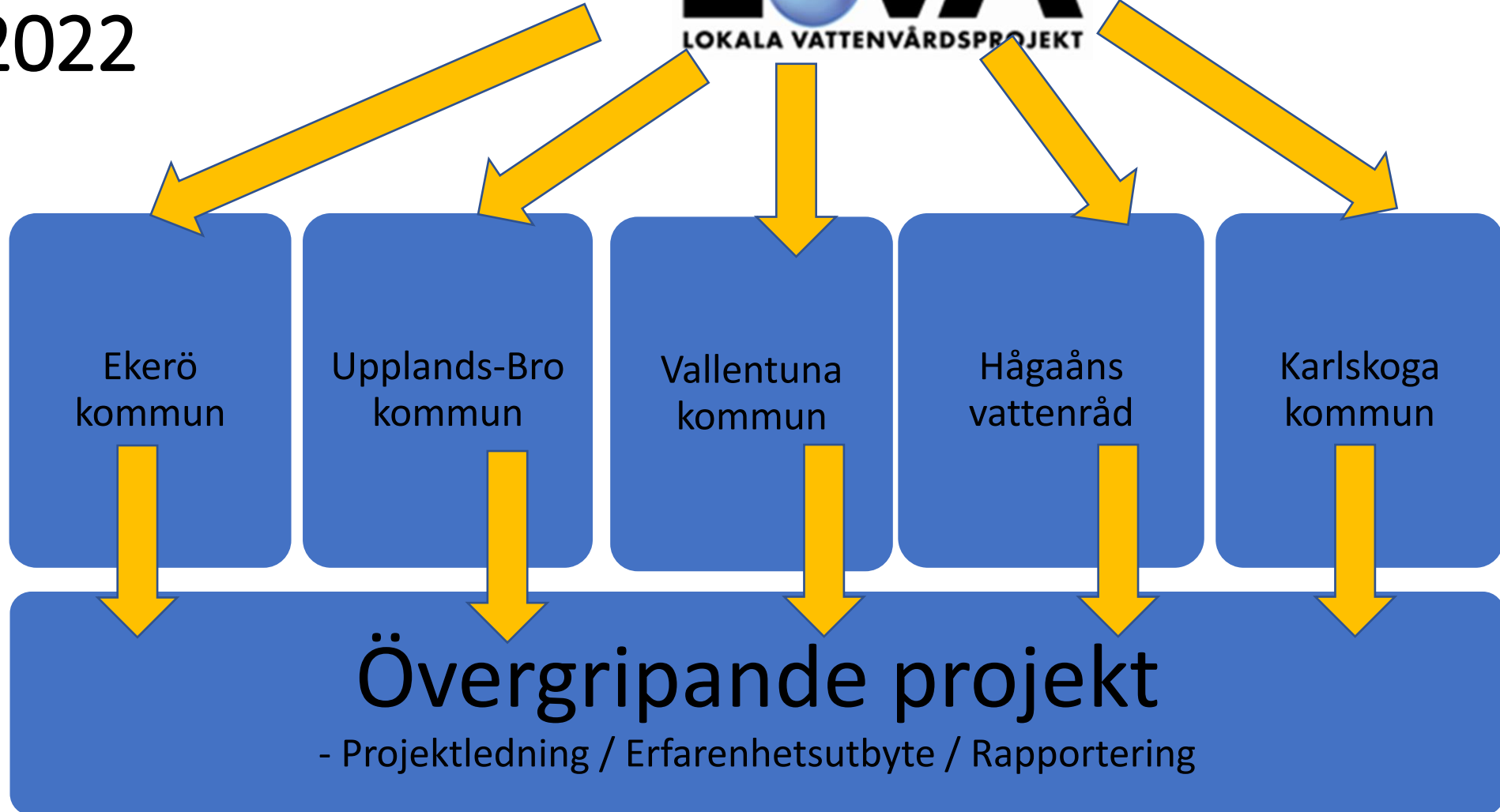
Det finns LOVA-pengar

- Vad kan man få bidrag för?
  - Bygga något
  - Utredda/planera något
  - Kommunicera om någotOBS, ej utbildning!
- Upp till 80 % finansiering
  - Medfinansiera med tid och annat...

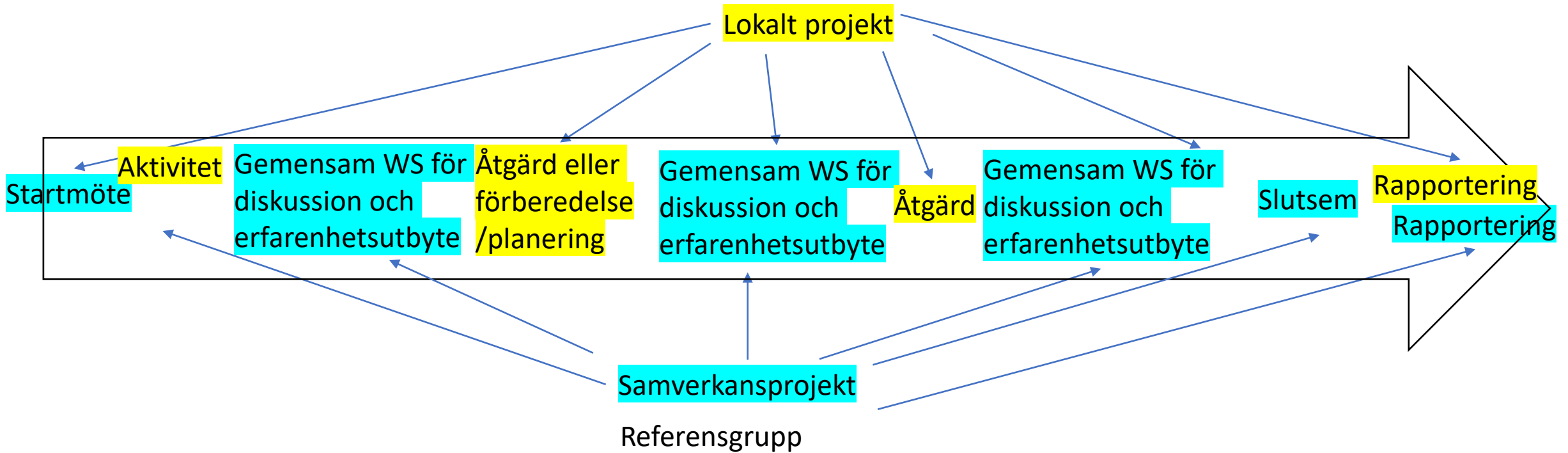
- Just nu LOVA-pengar "kvar" i Uppsala län kan sökas löpande!!!
- Genomförs under 2021!
- Söka enkla snabba projekt – gårdsvis vattenplan, utbildning, förstudie...

Pågående samarbetsprojekt 2021-2022

Upplägget med lokalt och samverkansprojekt

Pågående samarbetsprojekt 2021-2022

Ekerö kommun

- Geotekniska försök med stabilisering
- Studiecirklar
- Ev också fosfordamm på ridskola

Vallentuna kommun

- Svackdike och stängsel
- Studiecirklar

Upplands-Bro kommun

- Gårdsvisa vattenplaner
- Mockningsförsök
- Lokala studiecirklar

Hågaåns vattenråd

- Fosfordamm och fördröjningsytor
- Kommunikation

Karlskoga kommun

- Geotekniska försök med stabilisering
- Intern kunskapshöjning

Hågaåns vattenråd

Ekerö kommun

- Geotekniska försök med stabilisering på hästgård
- Studiecirklar
- Ev också fosfordamm på ridskola

Startade från en våtmarksutredning samt initiativ från hästgård

Budget: 590 tkr

Bidrag: 470 tkr

Vallentuna kommun

- Svackdike och stängsel på Vallentuna ridskola
- Studiecirkelar

Startade ifrån Gårdsvis vattenplan / Greppa Näringens rådgivning som identifierat åtgärder

Budget: 315 tkr
Bidrag 250 tkr

Forts Vallentuna

Välkommen till webinarium om gödselhantering –
hur du kan minska näringsläckage och parasittryck

Tid torsdagen den 17 juni kl: 16.00 – 18.00

Plats digitalt via Zoom

Anmälan <https://www.vallentuna.se/bygga-bo-och-miljo/nyheter/valkommen-till-webinarium-om-godselsantering/>

Kontakt frida.hellblom@vallentuna.se

Program

16.00 Introduktion från organisatörerna

16.15 Louise Lindberg, HNS, om projektet #Skitsmart samt ger handfasta tips om arbetet runt gödselhantering på hästanläggningar

16.40 Åsa Pettersson länsstyrelsen i Stockholm om Greppa näringsens rådgivning och annan kompetensutveckling inom landsbygdsprogrammet

17.10 Eva Tydén SLU och Eva Osterman-Lind Sva om betesplanering och träckprovsanalyser

17.45 Frågor och diskussion

Med stöd från Havs- och vattenmyndigheten, anslag 1:11

Start / Bygga, bo och miljö / Naturvård och parker / Sjöar och vattendrag / Oxunda vattensamverkan

Oxunda vattensamverkan

Nyhet hästgårdsprojekt

Nu har Oxunda hästgårdsprojekt startat! Om du är en hästhållare eller markägare med hästar på mark inom Oxundaåns avrinningsområde så kan du utan kostnad delta i möten, seminarier, studiebesök och gårdsvisa rådgivningar. Passa på att få information, rådgivning och hjälp kring åtgärder på hästgården som är bra för hästen, dig och miljön. Läs mer om projektet här: <https://wrs.se/oxundahastgardsprojekt/>

Bakgrund

I Oxundaåns avrinningsområde samarbetar Vallentuna kommun med kommunerna Upplands Väsby, Sigtuna, Täby, Sollentuna och Järfälla. Arbetet innebär att utreda och förbereda åtgärder i berörda sjöar och vattendrag.

Oxunda vattensamverkan startade i december 1998. Nu har arbetet etablerats till långsiktig samverkan mellan kommunerna.

Oxunda Vattensamverkan har flera syften. Det första är att bidra till att Mälarens vatten även i framtiden kan användas som dricksvatten för regionen. Det andra är att bevara en mångfald av växt- och djurarter och deras livsmiljöer i sjöarna och vattendragen. Samverkan ska också öka tillgängligheten till sjöar och vattendrag för friluftslivet.

I Oxundaåns avrinningsområde i Vallentuna ingår: Långkärrret, Ekeby sjön, Kyssingediket, Husbyån, Vivelstasjön, Våtmark vid Stora Lundby, Hargsån, Fredenssjöarna, Västlundadiket, Lindönäsdiket, Sormen, Lindödiket, Mällösaån, f.d. Molnby sjön, Ubbysjön, Ormstadiket, Bällstadiket, Kragstadiket, Tingvalla, Uthamradiket, Uthamra strand, Säby Uthamra och Vallentunasjön.

Upplands-Bro kommun

- Gårdsvisa vattenplaner på två hästgårdar
- Mockningsförsök
- Lokala studiecirklar

Startade utifrån en recipient med behov att reducera fosfor

Budget:310 tkr
Bidrag:260 tkr

Mockningsförsök

Karlskoga kommun

- Geotekniska försök med stabilisering på ridskola
- Intern kunskapshöjning

Startade utifrån ett behov att åtgärda leriga rasthagar nära recipient

Budget: 430 tkr
Bidrag: 345 tkr

Förslag till projekt inom området hästar och övergödning

Sedimentationsdammar och Filter, dränering

Gödselteknik och Gödselplaner, intensifierad mockning

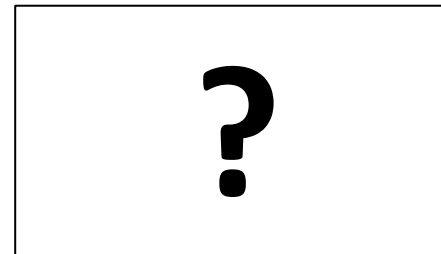
Provtagning, mätning och uppföljning av åtgärder

Kommunikation, rådgivning och info-material till hästgårdar

Gårdsvisa vattenplaner och förstudier

Andra lokalt utvecklade åtgärder/aktiviteter?

Fördelar för kommuner att vara med i ett samarbetsprojekt

- Finansiering för tid, åtgärder och kompetenshöjning
→ möjlighet att bedriva utvecklingsarbete
- Möjlighet att etablera samarbete med lokala hästaktörer
- Samarbete med kommuner runt om i vattendistriktet
→ Erfarenhetsutbyte i häst och övergödningsfrågor
- Extern projektledning
→ Hjälp med rapportering och löpande stöd under projekttiden
- Möjlighet att knyta expertkompetens till kommunernas åtgärder

Nackdelar?

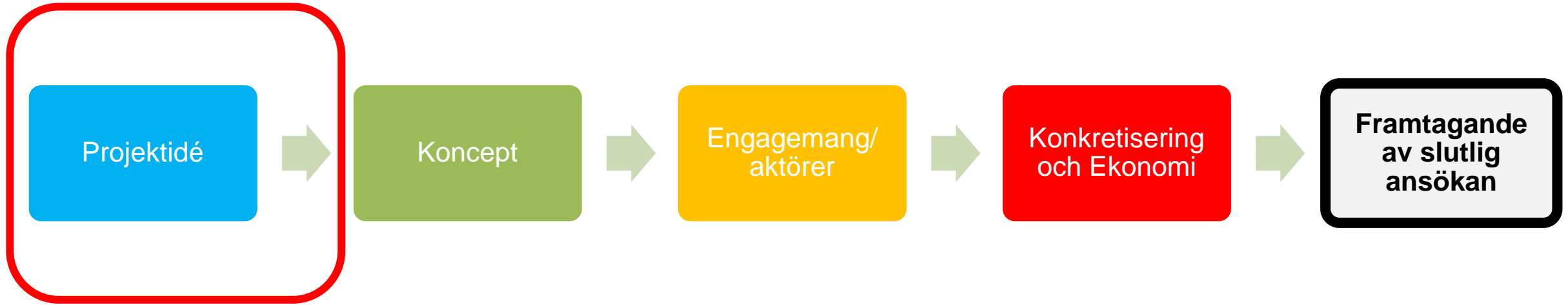
Ecoloops modell för projektutveckling i 5 steg

Stegvis projektutveckling -

Ecoloops modell för projektutveckling – **Projektidé**

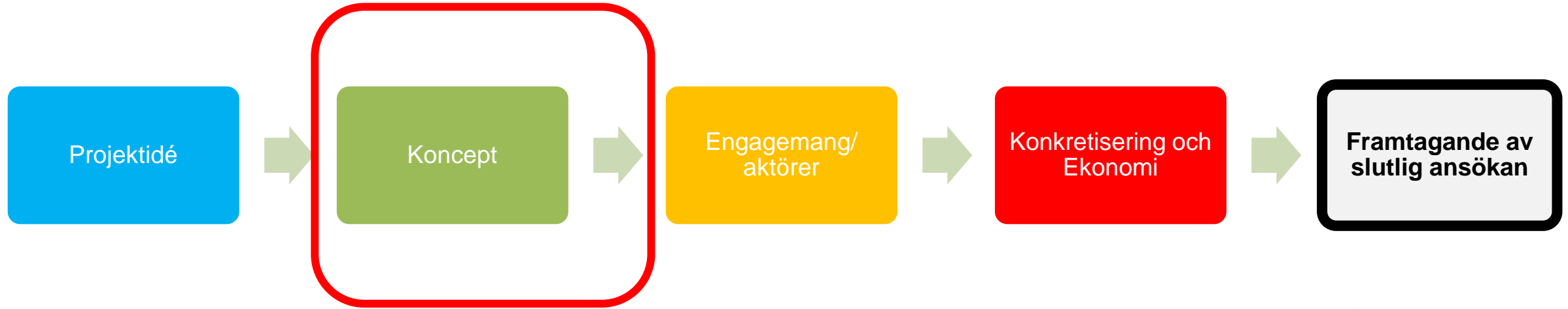

- Utgå från behov eller problemet som behöver lösas?
- Löser den ert eller någon annans problem?
- Vilka idéer passar vilka utlysningar?
- Sortera, prioritera och spara!

**Ni behöver inte en egen idé
- det finns många färdiga åtgärder**

Ecoloops modell för projektutveckling – **Koncept**

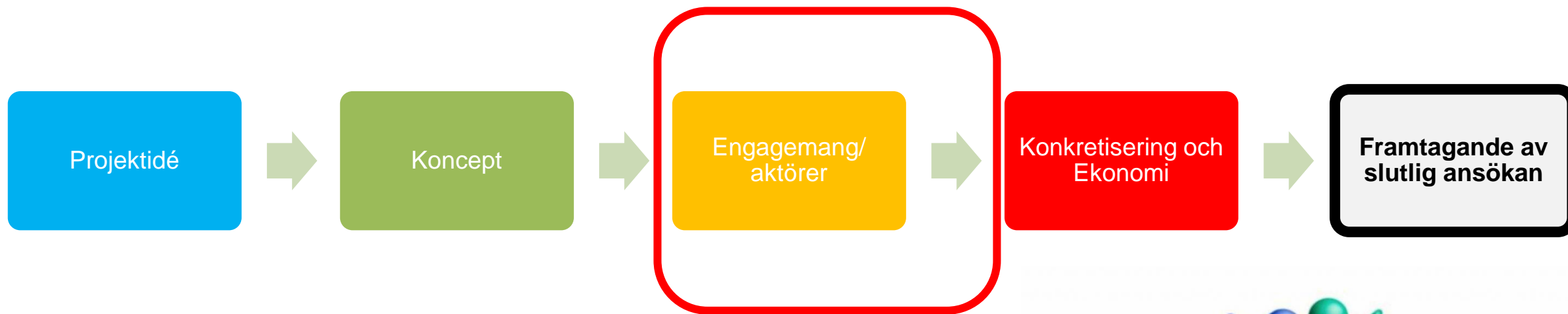

- Vad är **syfte och mål**? Förtydliga!
- Vilka **aktiviteter** ska ingå?
- Projektets avgränsning?
- Vad är projektets USP - Unique Selling point?

Åtgärd eller förberedande aktiviteter?
Vad ska hända efter projektet?

Ecoloops modell för projektutveckling – Engagemang/aktörer

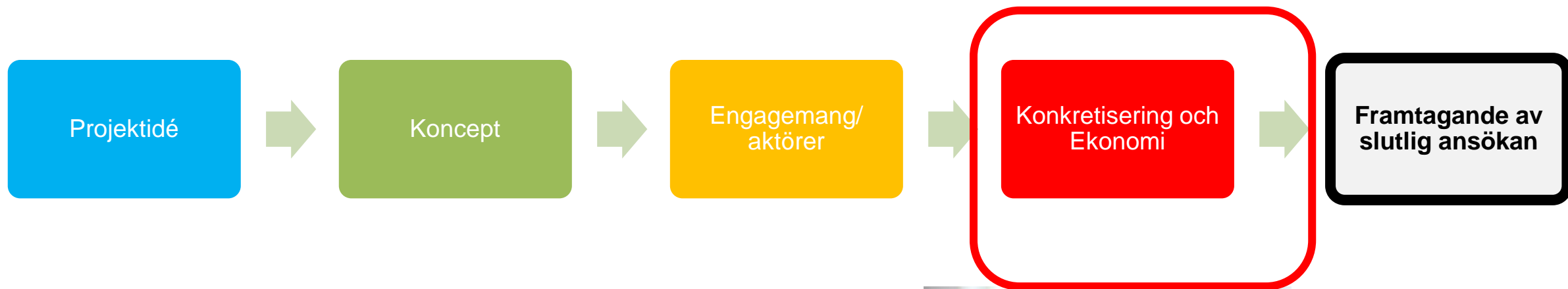

- Vilka ska vara med?
- Vad ska de göra respektive bidra med? Tid och pengar?
- Vem / vilka ska äga respektive genomföra projektet?

- Vad får de tillbaka?
- Förankra, förankra och förankra!

Ridskola + kommun?
Flera delar i kommunen?

Ecoloops modell för projektutveckling – Konkretisering och Ekonomi

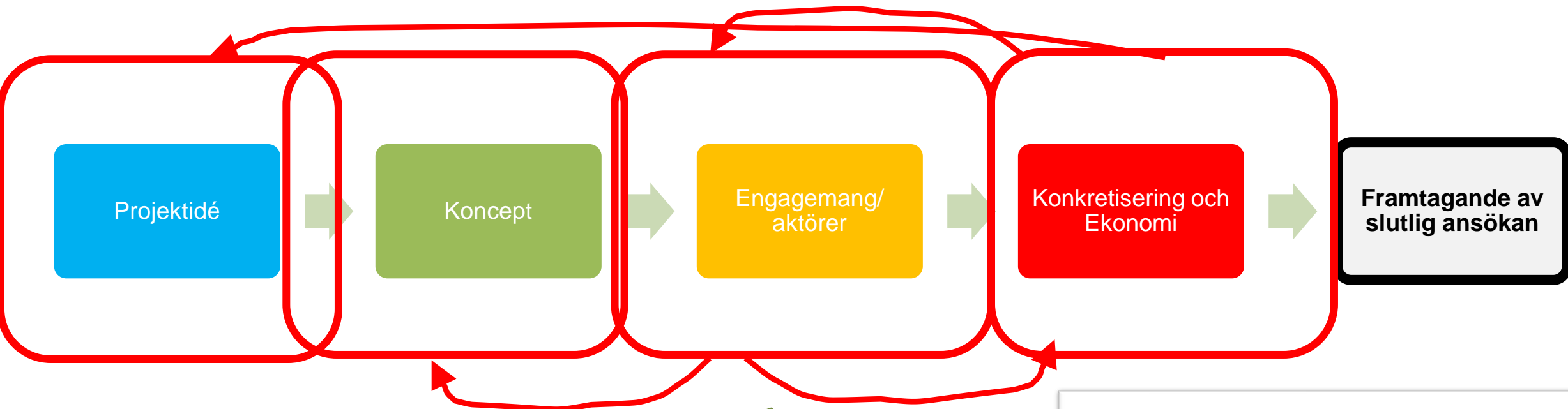

- Utvecklad projektbeskrivning och tid för varje aktivitet
- Nyttja befintlig budget/åtgärder om möjligt!
- Medfinansiering – finns många möjligheter
- Tillräckligt detaljerad budget
-> enkel och tydlig!

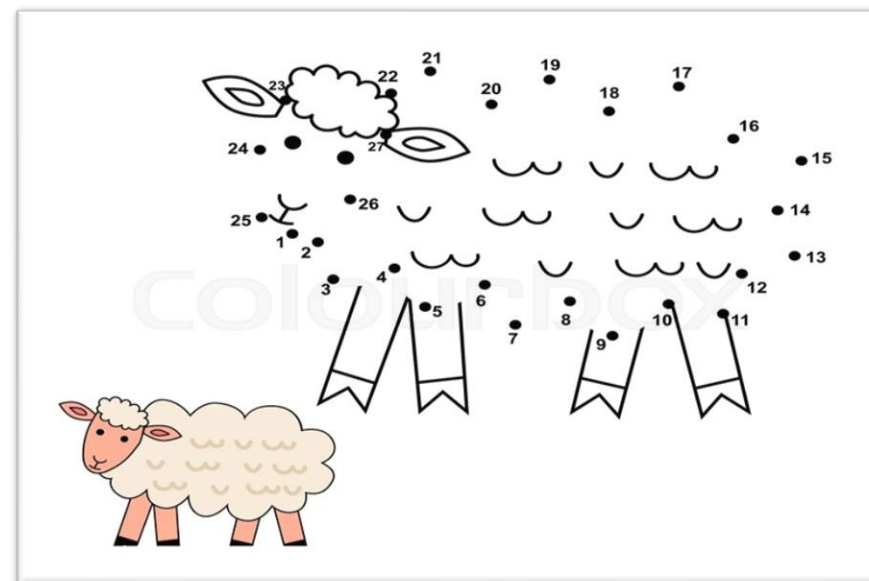
- Färdiga exempel i pågående LOVA-projekt.
- Möjlighet att medfinansiera med egen och andras arbetstid.

Ecoloops modell för projektutveckling

Det går inte alltid spikrakt...
- ha tålamod!
- ta hjälp!

Ecoloops modell för projektutveckling – Framtagande av slutlig ansökan

- Tidplan för framtagande av ansökan
→ blir ofta bråttom 😊
- Förankring/formellt beslut behövs nästan alltid!
- Börja arbetet i tid och skriv direkt i projektmallen!
- Kolla, kolla, dubbelchecka, kolla...

Många olika startpunkter för projektutvecklingen

- Starta med behovet på en hästgård/ridskola? Eller i ett ARO!
- Förstudie/Gårdsvis vattenplan?
- Kommunikationsbehov och samordning med tillsynsarbete?
- Kommunens roll i att göra gödselhanteringen mer hållbar

-> Blanda flera åtgärder i ert delprojekt?

-> Börja med ett mindre första projekt 2022

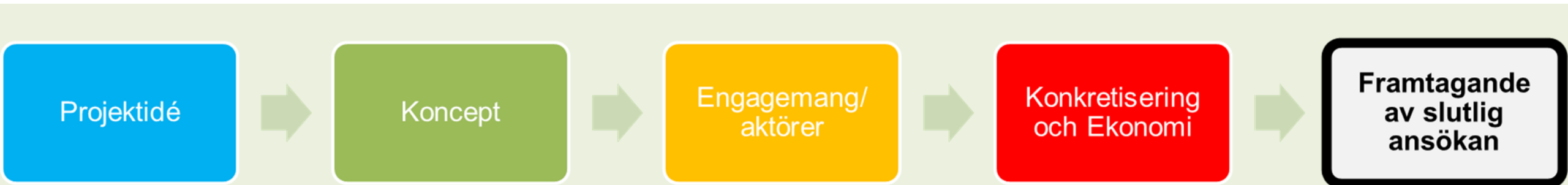
-> Utveckla större projekt 2023 och framåt?

Bensträckare!

Vi återsamlas om 15 min!

Projektutveckling i grupp och enskilt

- Identifiera, formulera, utveckla egna projektidéer
→ ni **skriver själva** i mall
- Målsättning idag är att ta en idé / behov / problem ni har
→ draft på **projektidé**
- Första steget i projektutvecklingen!

Vad händer i gruppövningen?

- 1) Kort runda
  - berätta om din projektidé eller ett behov eller problem som du vill göra ett projekt kring
- 2) Eget arbete – Skriv stödord för din idé i wordmallen.
- 3) Gemensam diskussion
  - möjliga kopplingar och samarbeten?
  - vilken hjälp och stöd behöver du framåt?

1. Runda

- vilken typ av åtgärder är ni intresserade av att genomföra?

- Alla deltagare

ecoloop

Havs
och Vatten
myndigheten

MÄLARENS
VATTENVÅRDSFÖRBUND

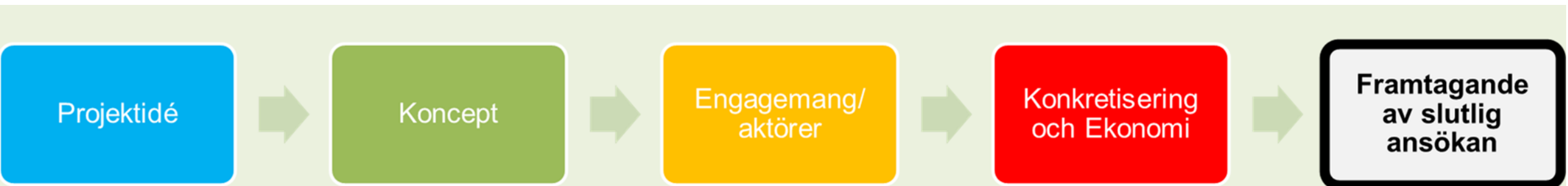
Vilka åtgärder och aktiviteter är intressanta?

Dammar & Våtmarker	Gårdsvis vattenplan/ Förstudie	Kommunikation / Rådgivning	Mockning/ gödsel	Annat?	Annat?

2. Utveckling av projektidéer – arbete i mallen

Fokusera på till nyckelord/svar på följande frågor:

1. *Vilka **åtgärder / aktiviteter** vill ni göra?*
2. *Vilket är det identifierade **behovet eller problemet** som behöver lösas?*
3. *Vad skulle ni vilja ha med från ett **samarbetsprojekt**?*

Skriv ner idé i utskickad wordmall

- Välj typ av
utlysning
efter dialog i
gruppen

5. Projektbeskrivning (Utförlig beskrivning kan göras i bilaga se punkt 13)

5.1 Beskriv kortfattat projektets syfte (långsiktigt):

Hur du löser behov / problem kan skrivas här!

LOVA

5.2 Beskriv kortfattat projektets mål (kortsiktigt):

Vad du vill åstadkomma kan skrivas här!

5.3 Bakgrundsbeskrivning (vad har föranlett projektet):

Behov / problem kan skrivas här!

5.4 Sammanfattande beskrivning av projektet (ska omfatta en beskrivning av projektets genomförande och metod):

Ev. aktiviteter kan skrivas här

3. Gemensam diskussion

- möjliga kopplingar och samarbeten?
- vilken hjälp och stöd behöver du framåt?

Dela din projektidé/ koncept / behov

- Öppna den wordmall du skrev i under övningen
- Spara med dagens datum och valfritt "bra filnamn"
- Öppna en epost och skriv ditt namn och kommun i meddelanderaden
- Besvara frågorna

1) Vill ni delta i ett samarbetsprojekt om hästar och övergödning?

- Ja, med stor sannolikhet

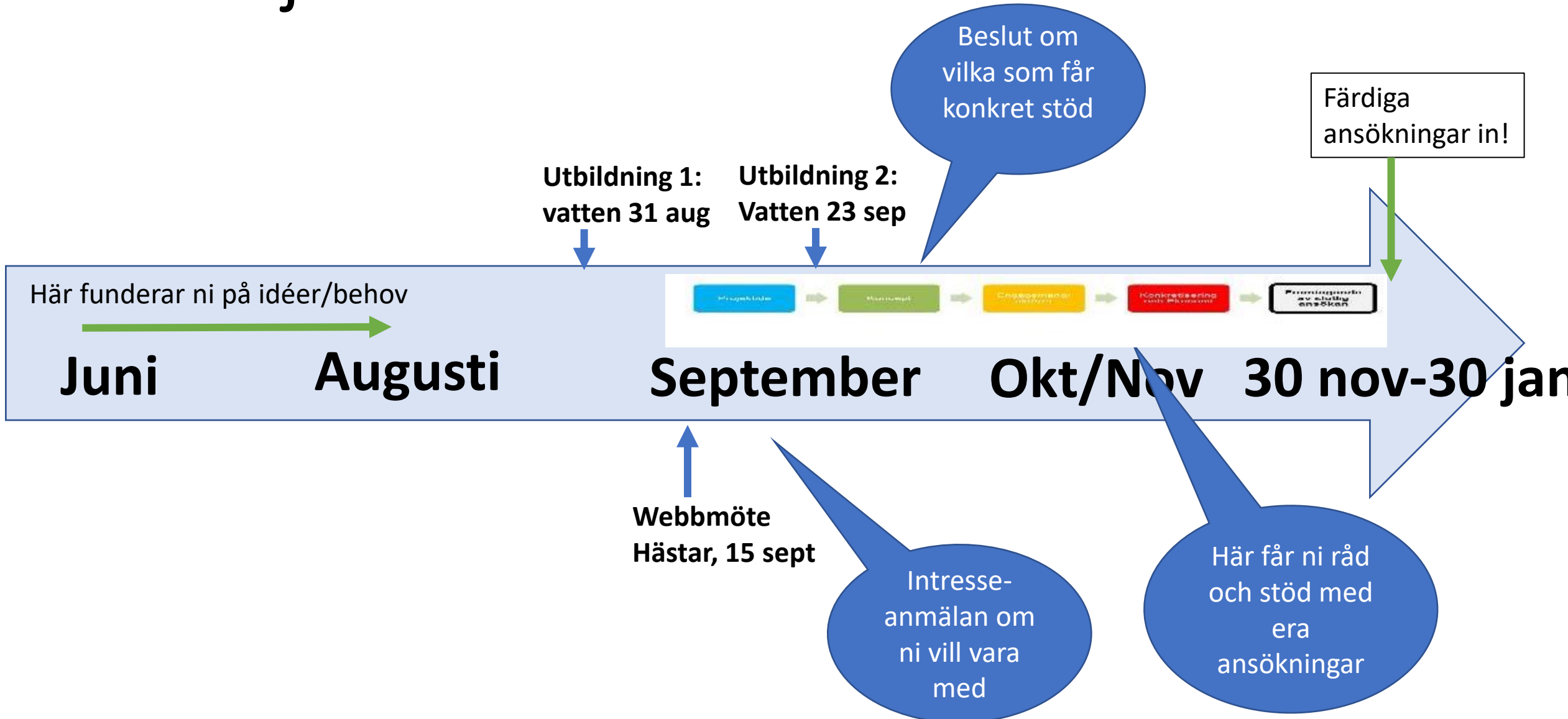
- Ja, kanske det beror på _____

- Nej, inte i år

*2) Vilka andra **frågor** har du efter dagens utbildning?*

- Skicka till: marie.albinsson@ecoloop.se

Tidslinje – vad händer när?

Fortsatt projektutveckling

– vill ni vara med i nästa steg?

- Utveckla konceptet, skriv gärna i LOVA-mallen
- Skicka anmälan om att ni definitivt vill ha stöd senast den 23 september
- MER tar beslut 26 september

ecoloop

Havs
och Vatten
myndigheten

Frågor ?

Havs
och Vatten
myndigheten

Projektutveckling inom LIFE IP Rich Waters

Tips till åtgärder finns på www.malaren.org och på www.richwaters.se

Hör av dig till Linda Röjning, projektledare för Mälaren - en sjö för miljoner på: linda.rojning@lansstyrelsen.se

Havs
och Vatten
myndigheten

MÄLARENS VATTENVÅRDSFÖRBUND

MÄLAREN EN SJÖ FÖR MILJONER

HEM MÄLAREN FÖRBUNDET VERKSAMHET PUBLIKATIONER EN SJÖ FÖR MILJONER SJÖGULL VATTENRÅD

MÄLAREN - EN SJÖ FÖR MILJONER

Framgångsrika vattenåtgärder

Medverkan i MER

Kommunerna i MER

Seminarier och erfarenhetsutbyte

Projektutveckling

Utbildning till kommuner

Vattenpolitiker

För att ge inspiration och sprida erfarenheter finns här sammanfattande exempel på framgångsrika vattenförvaltningsåtgärder från kommuner som medverkar i projektet Mälaren - en sjö för miljoner.

Åtgärderna representerar ett urval av goda exempel med olika teman som alla verkar för en god vattenkvalitet i Mälaren.

Åtgärd	Medverkande parter	Slutår
Faunapassage i Västerås	Västerås stad	Pågående (2018-2022)
Fosforfällning i Norrvisken	Sollentuna och Upplands Väsby kommun	Genomförd (2020)
Fyra Mälärstäder	Enköping, Eskilstuna, Västerås och Strängnäs kommun	Pågående (2011-)

Kommande tillfällen inom projektutveckling

Att hitta finansiering till åtgärder för bättre vatten

- Kurs 2: 23 september kl. 09:00-12:00
- Kurs 3: oktober/november

Projektutveckling inom LIFE

- Workshop konnektivitet: 1 oktober kl. 08:30-12:30
- Workshop vattenplanering: 12 oktober kl. 08:30-12:30
- Workshop övergödning: 19 oktober kl. 08:30-12:30
- Workshop miljögifter: 26 oktober kl. 08:30-12:30

Anmälan skickas till linda.rojning@lansstyrelsen.se

Havs
och Vatten
myndigheten

MÄLARENS
VATTENVÅRDSFÖRBUND

MÄLAREN
EN SJÖ FÖR MILJONER

Tack för att ni
har lyssnat!

Havs
och Vatten
myndigheten

MÄLARENS
VATTENVÅRDSFÖRBUND

MÄLAREN
EN SJÖ FÖR MILJONER